

μαθητῶν βοήθησε στην επίλυση των προβλημάτων. Η λύση των προβλημάτων είναι η λύση των προβλημάτων. Η λύση των προβλημάτων είναι η λύση των προβλημάτων.

Termin nadsyłania rozwiązań:
31 VIII 2012

Czołówka ligi zadaniowej **Klub 44 F**
po uwzględnieniu ocen rozwiązań zadań
528 ($WT = 2,25$) i 529 ($WT = 2,40$)
z numeru 12/2011

Marian Łupieżowiec	Gliwice	41,85
Jacek Piotrowski	Rzeszów	41,02
Michał Koźlik	Gliwice	36,95
Andrzej Nowogrodzki	Chocianów	36,71
Krzysztof Magiera	Łosiów	20,98

Skrót regulaminu

Każdy może nadsyłać rozwiązania zadań z numeru n w terminie do końca miesiąca $n + 2$. Szkice rozwiązań zamieszczamy w numerze $n + 4$. Można nadsyłać rozwiązania czterech, trzech, dwóch lub jednego zadania (każde na oddzielnej kartce), można to robić co miesiąc lub z dowolnymi przerwami. Rozwiązania zadań z matematyki i z fizyki należy przysyłać w oddzielnych kopertach, umieszczając na kopercie dopisek: **Klub 44 M** lub **Klub 44 F**. Oceniamy zadania w skali od 0 do 1 z dokładnością do 0,1. Ocenę mnożymy przez współczynnik trudności danego zadania: $WT = 4 - 3S/N$, gdzie S oznacza sumę ocen za rozwiązania tego zadania, a N – liczbę osób, które nadesłały rozwiązanie choćby jednego zadania z danego numeru w danej konkurencji (**M** lub **F**) – i tyle punktów otrzymuje nadsyłający. Po zgromadzeniu **44** punktów, w dowolnym czasie i w którejkolwiek z dwóch konkurencji (**M** lub **F**), zostaje on członkiem **Klubu 44**, a nadwyżka punktów jest zaliczana do ponownego udziału. Trzykrotne członkostwo – to tytuł **Weterana**. Szczegółowy regulamin został wydrukowany w numerze 2/2002 oraz znajduje się na stronie deltami.edu.pl

Zadania z fizyki nr 540, 541

Redaguje Ewa CZUCHRY

540. Po poziomym torze rusza z miejsca długi pociąg towarowy i na drodze $l = 1$ km osiąga prędkość $v = 60$ km/h. Lokomotywa ma masę $M = 200$ ton, a każdy z czteroosiowych wagonów o masie $m_1 = 20$ ton ma ładowność $m_2 = 80$ ton i koła o promieniu $r = 500$ mm. Ile maksymalnie obciążonych wagonów może mieć ten pociąg?

541. Szklana kulka o średnicy 5 mm znajduje się roztworze gliceryny. W chwili początkowej kulka ta została upuszczona i zaczęła spadać. Znaleźć początkowe przyspieszenie i prędkość graniczną, jaką osiągnie kulka.

Rozwiązania zadań z numeru 2/2012

Redaguje Jerzy B. BROJAN

Przypominamy treść zadań:

532. Ciężarek o masie m_1 wisiał na sprężynie o stałej sprężystości k i drgał z amplitudą A_1 . Z góry sypie się w tempie $\alpha = dm/dt$ cienki strumień piasku, który spada ze stałą prędkością v_p (stałą wskutek np. działania siły oporu powietrza). Piasek pada na ciężarek i przykleja się, dalej drgając razem z nim. Po czasie długim w porównaniu z okresem drgań masa ciężarka wraz z piaskiem wzrosła do wartości m_2 . Znaleźć końcową amplitudę drgań. Założyć, że prędkość ruchu ciężarka nie przekraczała prędkości spadku piasku.

533. Wodór H_2 znajduje się w temperaturze 300 K pod ciśnieniem 100 Pa w naczyniu o stałej objętości. Ile będzie wynosić ciśnienie w naczyniu, jeśli ogrzać wodór do temperatury $3 \cdot 10^6$ K?

532. Przyjmijmy, że ciężarek porusza się z prędkością v do góry, wtedy jego prędkość względem piasku wynosi $v + v_p$. Ponieważ masa piasku na jednostkę długości strumienia jest równa α/v_p , więc masa piasku przyklejonego w ciągu czasu dt wynosi $dm' = \alpha(v + v_p)dt/v_p$. Energia przekształcona w ciepło jest równa

$$dQ = \frac{1}{2}(v + v_p)^2 dm' = \frac{\alpha}{2v_p}(v + v_p)^3 dt.$$

W ciągu jednego okresu masa ciężarka nie zmienia się znacząco i można przyjąć, że jego ruch jest w przybliżeniu harmoniczny: $v = A\omega \sin \omega t$, gdzie A jest amplitudą, $\omega = \sqrt{k/m}$. Gdy podstawimy zależność $v(t)$ do dQ , rozwiniemy sześcian i scałkujemy względem okresu, niezerowy wkład do całki dadzą tylko parzyste potęgi $\sin \omega t$ – zerowa i druga:

$$Q = \int_0^T dQ = \frac{1}{2}\alpha v_p^2 T + \frac{3}{4}\alpha A^2 \omega^2 T.$$

Pierwszy składnik po prawej stronie jest początkową energią kinetyczną piasku przyklejonego w ciągu okresu, zatem drugi składnik (Q_2) jest spadkiem

energii drgań w tym czasie. Przechodząc do dłuższej skali czasu, należy wyrażenie $Q_2/T = \frac{3}{4}\alpha A^2 \omega^2$ przyrównać do $-dE/dt$, gdzie E jest energią drgań ciężarka, $E = \frac{1}{2}kA^2$. Stąd

$$\frac{dA}{dt} = -\frac{3\alpha}{4m}A.$$

Podstawienie $\alpha dt = dm$ i scałkowanie prowadzi do wyniku $Am^{3/4} = \text{const}$, czyli

$$A_2 = A_1 \left(\frac{m_1}{m_2} \right)^{3/4}.$$

Jak widać, wartość prędkości piasku nie ma znaczenia.

533. Średnia energia ruchów termicznych $k_B T$ w temperaturze $3 \cdot 10^6$ K wynosi – w przeliczeniu na elektronowolty – około 300 eV, czyli znacznie więcej zarówno od energii dysocjacji cząsteczek wodoru, jak i energii jonizacji atomowego wodoru. Każda cząsteczka H_2 rozpadnie się więc po podgrzaniu na cztery cząstki – dwa jądra i dwa elektrony. Ciśnienie wzrośnie $4 \cdot 10^4$ razy i wyniesie 4 MPa.